

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető minden
küldemény intézendő N.-Péterfia utca
348 szám.

Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja:
100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig
80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

Kiadó hivatal:

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó
minden közlemény és küldemény inté-
zendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.

Lelkészválasztási törvényeink.

Nyolcz évvel ezelőtt a „Szemle és vélemény az „Evangy. Prot. Lap“-ban megjelent lelkészválasztási szabályok módosításáról irt némely cikkek felett“ czimen Marjai Péter kedves kollegám síkra szállt a „szabad választás“ védelmére s mint a „Szemle és vélemény“ írója azon nézetnek adott kifejezést, hogy ő meghagyná „a nép kezében a szabad választás jogát.“

Most nyolcz év multán, midőn a zsinati törvények helyettesítik a régi lelkészválasztási szabályokat, ismételen síkra száll az én kedves kollegám, hogy „Tarthatatlan törvény“ czimen meghúzza a halálharangot az új szülött felett s felidézze sirjából a már pihenő halottat.

Nyolcz évvel ezelőtt a „Szemle és vélemény“ írójához az „Evangy. Prot. Lap“ 37-ik számában szóltam néhány szót, véleményre véleményt hangoztatván. Nem valóánk egy nézetten nyolcz évvel ezelőtt s most sem, épen azért bátorságot veszek magamnak a „Tarthatatlan törvény“ napvilágra jötte ötletéből elmondani egyéni véleményemet a lelkészválasztási ügyben.

Nem tudok egy véleményen lenni azokkal, kik a lelkészek minősütségének — ugyszólván — merev ellenségei, mert én azt tartom, hogy miként két virág, vagy gyümölcs egymással teljesen és tökéletesen egyenlő nem lehet (a különbségnek kisebb vagy nagyobb foka okvetlen létezik közöttök): ugy két lelkész sem lehet teljesen és tökéletesen ugyanazonos. Hogy ember és ember, lelkész és lelkész között különbség tétessék, midőn az érdem mérlegeléséről s lehető jutalmazásáról van szó, ezt én nagyon természetesnek találom s ezen megbotránkozni nem tudok. Az iskolában és az életben a szorgalmat, képzettséget, sikert tekintetbe venni, méltányolni helyesnek, elengedhetlennek vélem. Épen azért nagyon is korszerű és észszerű eljárásnak tekintem, midőn irányadó szabályok jelölik meg, hogy minő egyházban minő elméleti s gyakorlati képzettséggel bíró egyének nyerhessenek lelkészi állást? még pedig az egyének érdeme kellő méltánylása szem-

pontja mellett és felett, épen az egyházak érdekéből kifolyólag, az levén nézetem, hogy a népesebb s jövedelmezőbb egyházak érdeke épen azt hozza magával, hogy a minden tekintetben értelmesebb s érdekesebb egyének sorából nyerjenek lelkészt, mert a talentumok nagyobb mértékével bíró — egyenlő buzgalom kifejtése mellett — bizonyára könnyebben s nagyobb mérvű eredményt mutathat föl, mint a csekélyebb értelmi s gyakorlati tehetség birtokosa.

Sajátságos volna szerintem, ha egy jogot végzett ifju mihelyt a joggyakornoki kötelezett időt eltöltötte, azonnal főispánságra vagy törvényszéki elnökségre pályáznék s alkalmaztatnék. Épen így nem tudnám helyeselni, hogy egy lelkészjelölt — kivált csak elegendő képzettséggel — egy lépéssel mindjárt a legnépesebb s legjövedelmezőbb egyház lelkészének választassék el. Fokonkénti haladás! ez a legméltányosabb szerintem minden pályán. Az elegendő osztályzatu lelkész is 7—8 év alatt fejthet ki oly lelkiismeretes buzgalmat az önképzés és gyakorlati lelkészterén, hogy érdekesítse magát a legjobb egyházak lelkészi állomásának elnyerésére, s ha előtte van a fokozatos haladás tere, a kellő buzgalom kifejtésére sokkal inkább meg leend a motivum, mintha első lépésre mindjárt a tető fokra jutva, a szerencsébeni elbizakodottság szédületes magaslatára ragadtatás végzetes esélyének van kitétetve.

Nem abban rejlik a baj oka, hogy zsinati törvény létezik, hanem talán abban, hogy hézagos, néhol módosítandó a zsinat által alkotott lelkészválasztási törvény; s most és jövőben minden gyülekezet teljesen felvilágosítandó arról, hogy a régebbi (majd nem korlátlan) szabadválasztásnak kijelölés folytáni korlátozása, nem a népjog csonkítás céljából jött létre, hanem azért, hogy minél jobb jövedelmű az egyház, annál jobb készütségű s érdekesebb egyének közül nyerjenek lelkészt, s ki legyen zárva lehetősége oly sajnálatraméltó visszás esetnek, hogy a legfényesebb s jövedelmezőbb egyház tagjai, két-három „szóvivő“ befolyásos egyén ajánlatára, hathatós közbenjárására, megválasztanak valamely felületes képzettségű egyént, kinek talán

egyedüli érdeme abban áll, hogy a nyomtatásban megjelent egyházi beszédekert bemagolva, stentori hangon elmondja a szószéken, melynek hallattára a „Zsuzsánna nénik“ meg a „Sára nénik“ meghatottan törülgetik könyvtől áztatott szemeiket; no meg talán abban is, hogy midőn végig megy az utcán, messziről kalapot emel „János bácsinak“ meg „István bácsinak“ s közelébe érve hatalmas parolát csapva, elkérdezi: „nó hát hogy mint szolgál egészsége?“, „hát a néném asszony mit dolgozik ilyenkor?“, „a kis Feri meg Jóska egészségesek-e?“ stb.

Szerintem nagyon tévesen fogja fel az oly egyháztág egyháza érdekét, ki csak a külsőségekre tekint kizárólag, a lelkész mérlegelésénél, a belső értéket teljesen tekinteten kívül hagyva; mert egy jó jövedelmet adó egyház méltán megkövetelheti lelkészétől, hogy ez nem csak „a nép nyelvén beszélni tudó“, „jó kiállítású“, erős szavú“, „nem kényes“, „még szegény emberrel is szóba álló“, hanem mindezek mellett tudományosan képzett, társadalmi miveltség kellő fokán álló legyen. A csiszolt üveg is csilloghat avatatlan szem előtt, de hozzá értő ember megis csak többre becsüli a gyémántot.

Hogy a lelkészi minősültség „a lelkészjelöltek közt különbséget tesz, fokozatokat állít s ezzel irigységet, szegyenkezést támaszt, ezek buzgóságát lankasztja, a munka kedvet megöli, a lelképásztori pályától elidegenít“ ily nezetet osztani nem vagyok képes.

Sőt ellenkezőleg: egy előre törekvő lelkészjelölt, vagy fiatal lelkész épen buzgóságot, munkakedvet, a lelképásztori pályához vonzódást kell hogy merítsen azon tudatból, hogy hű munkálkodása előbb-utóbb meg hozza számára az érdemlett jutalmat. A mi az irigységet illeti, ez oly emberi gyarlóság, melynek lelkész kebelében egyáltalában nincs helye, s ha mégis létezik, ezt bizonyára még a lelkészválasztási szabadság sem igen irthatná ki.

Azon óhajásra, hogy a törvény szövegéből töröltesék ez: „a lelkészjelölő bizottság, minden az érdekelt egyháztól eredő utasítás nélkül, sőt annak kizárásával végzi teendőjét“, mert „ha ez megfordítva, az egyházközségnek adatik meg, ha ezek szava hallgattatik meg a jelölésnél, ... ha elegendő iskolai s papi bizonyítványu egyént óhajt is valamely község s lesz joga saját akarátját érvényesíteni, többre boldogul azzal, mert szereti, szavára hallgat, tanításain épül, mert teljes joggal saját óhajása szerint választja magának“, — szintén van némi megjegyzésem. Ugyanis, ha kedves Marjai kollegám ezen óhajása valósulna, akkor bátran szegre akasztható lenne a zsinat által alkotott egész lelkészválasztási törvény, mert péld. egy első osztályu egyházba négy minden tekintetben kitünő s egy elegendő jelöltetvén, (esetleg) nem arzul csapása lenne-e az érdem méltánylásának, hogy a négy kitünő mellőztetésével az elegendő legyen megválasztva? ... Nem

ugy kedves kollegám! ... „Közöljük a vágást!“ ... A 192. §. — szerintem — csak akkor lenne törülhető, ha helyébe — legalább is — ilyenszerű szöveg vétetnék föl: a lelkészjelölő bizottság minden beavatkozástól s utasításból menten a törvényhez szigoruan alkalmazkodni köteles. Ha azonban a folyamodók közül valamelyik — a törvény kívánalmainak teljesen megfelelő, minden kételyt határozottan kizáró — minősült egyének a jelöltek sorába leendő fölvételeét az érdekelt egyház szavazóinak többsége kérelmezi, ezen egy kérelmezett egyén a jelöltek sorába fölveendő.

Én még tovább megyek. A próba papolást eltöltő § eltöröltetését mulhatatlanul szükségesnek látnám, s helyette — szerintem — ilyenszerű szöveg lenne fölveendő: A kijelölés megtörténte után az esperes a kijelöltek mindenikének, egymásután következő vasárnapokon, különkülön pálya órát tűz ki; a jelöltek a részökre kitűzött időben, illető egyház kebelében megjelenve a rendes istenitiszteletet végzik délelőtt és délután; azonban az egyház kebelében 24 órai időnél többet tölteni tiltatik a pályázóknak, s ezen tilalom áthágói, mint szintén az oly pályázók, kik az istenitisztelet végzésén kívül, akár simóniát gyakorlandók, akár más uton — s így törvényellenesen — az egyháztágot maguk részére meghódítani megkísérlik: a megválasztástól elzártnak s az általok elkövetett törvénysértés aránya szerint a törvény teljes szigorával súlytatnak.

Ezt a népjog és a kijelöltek — s így egyház és egyének között — érdekében véleményezem elkerülhetlenül szükségesnek, mert ily módon nem 6—8 ember választaná tényleg, a lelkészt (az ugynevezett „paphallgatásra kiküldöttek“ véleményezése folytán történvén legtöbbször a választás), hanem a hallgatók öszvesége saját szemeivel látná, saját füleivel hallaná a jelöltek mindenikét s így a többség által megkedvelt pályázó választatnék lelkésszé.

A nyilt versenytől holmi álszeméremérzet ne tartóztasson bennünket vissza! Nyilt, nemes téren mutassuk be magunkat azon nép előtt, melynek lelkésze lenni óhajtunk s így szegjük utját a nép tévutra vezethetésének (hogy ne alkalmaztassék a jelöltekkel szemben olyan csselfogás, hogy egy 30—33 éves jelölt úgy rajzoltassék le a választók előtt mint 65 éves elerőtlenedett ember — mely tény megtörtént —), mert — én határozottan állítom — hogy: a roszakaratulag tévutra nem vezetett nép megértve azt, hogy a törvényhozó testület épen az egyház javát czélzólag aikotá a papválasztási törvényeket s meggyőződvn arról, hogy az üresedésben levő lelkészi állomásokra kijelölt kitünő képzettségü (értvén alatta az adott viszonyok szerint minősült egyéneket) pályázók között szónoklat s

modor tekintetében is vannak legalább is annyira kitünők, mint az általuk megkedvelt, de nem minősült egyén: ha a józan okosság és jóakarát utolsó szikrája is el nem hamvadt fejből és szivben, bizonyára szentebb leendő előtté az egyház érdeke s belbékéje, hogy sem önző érdekek vakon szolgáljon.

Miért, hogy az erdélyi ref. egyházkerületben nem fordulnak elő törvényelleni ellenszegülések s minden egyház tagjai készséggel ragadják meg az alkalmat a minősült pályázók közül választani lelkészül azt, ki a próbapapolás alkalmával leginkább megnyerte a tetszést? . . .

Méltó tárgy ez az elmékedésre! Épen azért örömmel üdvözlöm Marjai Péter kedves lelkészársam kezdeményezését, mert általa napirendre lőn hozva, ezen kiválóan fontos, nagy horderejű tárgy . . . Videant consules!

Mint nyolcz évvel ezelőtt, úgy most is ezen szavakkal zárom be soraimat:

Nem mi döntjük azt el kedves pátyársam, hogy ki és mimódon választathassék pappá? Legfelebb — véleményünk nyilvánítása által — egy cseppet dobtunk a tengerbe, hogy ezzel is növekedjék a hab!

Isten velünk!

Dombi Lajos.

A templomi éneklés. — az énekvezér.

Mondják, hogy a r. kath. egyház czifra szertartásai, a külső fény és pompa, mit a legszegényebb körülmények közt is igyekeznek kifejteni, szobrok, oltárképek és zászlók, nem csekély befolyással vannak az egyszerű, talán kissé képzelgős, de az egyháziatlanság rideg közönyébe el nem merült köznép lelkületére; s talán ezen tényezők behatásának tulajdonítható nagy részben, hogy ez nem óhaját kutatni és vizsgálgatni a hihető és hihetetlen dolgok mezején, nem igyekszik az újító irányt követni, mely nem ritkán rombolásával az egyháziatlanság és hitetlenség szomorú világához közelebb közelebb lép, hanem felibe helyezve a reménykedő sziv szavát a kutató ész okoskodásának, megnyugszik és hisz.

A mi egyházunkban külső fény és pompa nem deríthetnek világot, ha a sziv különben is setét maradt; megkapó oltárképek és más külsőségek nem csalogatják a látni vágyót; de van szertartásunkban egy, mely a szivben melegséget és világosságot gyújtva, az ajkakon a hit szavaival megzendül, a szivbe bizalmas és nemesebb vágyakat önt s az érzélem szárnyain Istenhez emelkedik; ez az éneklés.

Az éneklés, mely nemesebb érzelmeinknek különben is egyik leghivatottabb tolmácsolója, mint templomi éneklés a hitbuzgóságnak és egyháziasságnak hathatós emeltyűje s közisteni tiszteletünknek egyik főalkotó részét képezvén, kiváló gondot és figyelmet igényel. Nem mondhatni azonban, hogy abban kellő mértékben részesült is volna.

Míg istenitiszteletünk többi részén az idő újító szelleme észlelhető s imakönyvek és egyházi beszédek szerzésével újabb-újabb írók foglalkoznak: énekeskönyvünk ügye

csigalassúsággal halad előre, mintha épen az eszmét az egyháziak részéről a közönyösség mindennapi átka szállta volna meg. Sőt mert nem énekelünk annyit — legalább egyes vidékeken — mint a régiek, mivel kevesebb bennünk a buzgóság, bizonyos visszaesés is mutatkozik.

Másik sajnós jelenség, hogy nem érezhető templomi éneklésünkön a zenei irodalom fejlesztő hatása s az érzélem tisztább kifejezése. Igaz ugyan, hogy népesebb és jobb igyekezetű gyülekezeteink templomában már régen vannak orgonák, miknek hatása jó kezelés mellett a zenei ütem megszokását illetőleg, el nem maradhat; akadnak jóra való és hivatással bíró tanítók is, kik éneklő karok szervezése által munkás részt vesznek az izlés nemesítésében, de ez csekélység azon óhajhoz mérve, melynek e tekintetben már teljesebben kellene lenni.

A tanítóképezdek és népiskolák lehetnek mozgató erői az eszmének. Ha az énekvezérnek sem hangszervezete, sem iskolája nincs, a templomi éneklés nem állhat azon a színvonalon, melyet mint közistentiszteletünk kiegészítő részének elfoglalnia kell, s karrikaturájává süllyed a hitbuzgóság kifejezésének. Ha az énekvezér abban leli hivatását, hogy tulkiáltson egy gyülekezetet, vagy fogvájóval kezében robotként végzi énekvezéri teendőit, nem hasznára, hanem kárára van az ügynek, mely reá bízott.

Kivánatos tehát, hogy képezdeinket olyan ifjak népesítsék, kiknél a kellék az énekvezetéshez nem hiányzik s nyeresen olyan oktatást, hogy kötelességeik teljesítését követelni is lehessen tőlük. Egy jóakaratu s kellő képzettségű tanító száz meg száz apostolt nevelhet az eszme számára az iskolában.

Alkalmoszerűen felemlitek még egy ügyet. Századok multak el, mióta Guttenberg a könyvnyomást feltalálta s nem kell egy elveszett bibliát három faluval kárpótolni. Egyházunkban pedig — hála a gondviselésnek és fentkölt-szellemü nagy őseinknek — az olvasni nem tudók száma annyira megapadt, hogy e tekintetben épen nincs okunk pirulni, egy-egy énekeskönyv is kerül még a legszegényebb család körében is: mégis sok vidéken fentartja magát egy ósdi, ma már semmi jelentőséggel nem bíró szokás, az előmondás, diktálás után való éneklés. Nem jött még az ideje el, hogy a közelebbi ártározás e felesleges dolgot, a diktálást egyszerűmindentkorra beszüntesse? Szépészeti oldalát tekintve is, nagyon túlélte magát, mert a diktálási módor, a hang, a hangesés, milyennel olykor-olykor találkozni lehet, épen nem templomba való s mosolyra indítják a legkomolyabb embert is.

Kótai Lajos.

Mit tanít a Korán a Jézus Krisztusról?

(Folytatás.)

Kezdjük a dolgot az asztal (az 5-ik szürának czime épen ezen asztal után ez: „az asztal“), meséjén. Gerock szerint ez előadás az Ur búcsúvacsorájára akarna czélozni s benne a Kr. haláláról azért nincs szó, mert ennek azon jelentőségéről, melyet a ker. egyház annak tulajdonít, a Korán mit sem tud. Nem tartom valószínűnek e véleményét. Hiszen a Korán csodáról szól, az Ur búcsúvacsorájánál

pedig ilyenről szó sincs. Én azt állitanám, hogy itt a kánaani menyegző torzképét mutatja be a Korán. Itt csudáról szól János (2, 1—11.), melyre anyja hívja fel a Krt., (a Koránban pedig a tanítványok.) Lehetséges különben, hogy a Korán szóban forgó előadása összefüggésben áll az 5000 ember megvendéglésének csodájával is (Mát. 16, 15 s köv., Luk. 9, 12 s köv., Ján. 6, 5 s köv. stb.), s még inkább az Ap. Csel. 10-ik részének azon elbeszélésével, mely szerint Péter a megnyilatkozott égből egy edényt telve állatokkal alábocsátkozni látott (v. 10—13.)

A vakok és betegek gyógyítását szintén keresztyén forrásból vette Mohammed, úgy a szent lélek által való megerősítést is. Hogy a Korán mért hangsúlyozza oly sokszor, hogy Jézus Isten engedelmevel tett csak csudát, — ezt, ugyhiszem, bővebben fejtegetni nem szükséges.

d) J. Krisztus nyilvános élete.*) A 61-ik szúra 6-ik versében ezt olvassuk: „Szólt Jézus, Mária fia: oh Izrael fiai! valóban én Alláh küldötte vagyok tihozzátok, ki bizonyosságot tészek a törvényről, mely előttem adatott (tektek) s ki öröm hírt hozok néktek ama küldöttről, ki én utánam jő s kinek neve Ahmed (= ahmadu);“ az 5-ik szúra 50-ik versében pedig ezt: „mi a (próféták) nyomaiba állattuk Jézust a Mária fiát, ki bizonyosságot tészek az előtte kiadott törvényről és átadtuk neki az evangéliomot, melyben tanítás és világosság vagyon.“

Ez előadásból látjuk, hogy J. Kr. mint proféta Izrael fiahoz van küldve, hogy bizonyosságot tegyen, hogy igazolja a Mózes törvényt s hogy előhírnöke legyen Ahmednek. Nem nehéz eltalálni, hogy kit kell e név alatt értenünk. Hamida (= a héber hámád) = dicsérte; hamidun = dicséret; ahmadu = dicséretre méltóbb (= Ahmed); a hamidun = nagy dicséretre méltóbb (= Ahmed); az utolsó név = Mohammed, a proféta neve s így Ahmed alatt is őt kell értenünk. Mohammednek előhírnöke tehát a Kr. Itt ügyes konjekturát állít fel Gereck. Miután, ugymond, Mohammed = *μαχαριτης* = nagyhirű (= inelytus), ez a *μαχαριτης* pedig hasonló hangzásu az új-szövetségi *μαχαριτης*-hoz (v. ö. Ján. 14, 16 stb.), valószínű, hogy e *μαχαριτης*-ban önmagára vonatkozó jóslatot talál: Mohammed s úgy lebet, hogy e szómagyarázathoz a proféta azon renegát keresztyének által jutott, kik hozzá tértek.

Hát azt hogy értsük, hogy Alláh átadta a J. Krnak az evangéliomot? (al'andsilu = al'indsilu). A 25-ik szúra 37-ik versének e szavaiból: „valóban mi adtuk Mózesnek a könyvet“, azt kellene következtetnünk, hogy Mohammed felfogása szerint Mózes Alláhtól a törvényt mint kész könyvet kapta; épen így vett volna aztán a Kr. is ugyancsak Alláhtól egy evangéliomot vagy egy gyűjteményt az evangéliomokból. — Gereck ezzel szemben azt állítja, hogy e kifejezésben: „Alláhtól vette Jézus az evangéliomot“, az evangéliom szó alatt Mohammed csak a kijelentést érté, melyet a Kr. csakugyan Alláhtól vett volna. Hogy melyik magyarázat

*) Az asztalról szóló csodát, noha ez is az Ur nyilvános élete egyik ténye gyanánt adatik elő, az Ur csodái alatt láttam jónak megemlíteni fentebb.

helyesb, nehéz eldönteni. Én az előbbi valószínűbbnek tartom.

A Krisztus tehát csak a zsidókhöz van küldve s nem az egész emberiséghez. Az 5-ik szúra 82-ik versének e szavaiból: „Izrael fiai közül azok, kik nem hisznek, már meg vannak átkozva Dávidnak és Jézusnak Mária fiának nyelve által, mert pártütők, ellenséges indulatuk voltak és kölcsönösen nem akadályozták az Isten elleni bünt, melyet cselekvének,“ látjuk, hogy célját a zsidókkal szemben nem egészen érte el a Jézus, hitelenséggel és hálátlansággal kelle küzdenie. Erre látunk célzást a 33-ik szúra 7-ik és 8-ik versének e szavaiban is: „Midőn szövetséget kötöttünk a profétákkal és te veled és Nőével, Ábrahámmal, Mózesrel és Jézussal, a Mária fiával, akkor erős szövetséget kötöttünk velök, hogy majdan (Alláh) kérdőre vonja az igazakat igazságuk felől; ő készítette el előre a hitetleneknek a kínos büntetést is.“

Tekintsük meg még a 43-ik szúra 57—60. verseit: „Midőn Mária fia példa gyanánt állított fel, ime néped elfordult tőle és szólának: vajjon a mi bálványaink-e jobbak, avagy ő? Csak perelési nevelésből szólnak ők így hozzád, mert sokat czivódó népség ez. Ő (t. i. Jézus) csak szolgál, kit mi szerettünk s mint példaképet oda állítunk Izrael fiainak elébe.“ Látni való, hogy ezek szerint a Jézus példa képen volt az Izraeliták elé állítva, hogy mint illet ezek kövessék őt; de azért a Jézus csak szolgál. Ezt olvassuk a 4-ik szúra 170-ik versében is: „Nem tartja a Messiás sem szégyenletes dolognak, hogy Alláh szolgálja legyen, az Alláhhoz közelálló (aimukarrabouna) angyalok is csak ilyenek.“

Érdekes az is, mi az 5-ik szúra 116-ik s köv. versében a Kr. szájába van adva: „Alláh szól: oh Jézus, Mária fia! vajjon mondtad-e te az embereknek: fogadjatok el engem es anyámat, Anán kivül istenekül? Ő (a Kr. t. i.) szólni fog: dicsőség neked! nem mondok én olyat, mi előttem nem igaz; ana ha mondtam volna ilyet, te bizony tudnád azt; hisz te tudod gondolataimat (szó szerént: „tudod, mi van lelkemben“), én nem tudom a tieidet, te a titkok tudója vagy! Nem szóltam én nekiek, csak azt, mit te reám bízál, hogy t. i. tiszteljétek Alláht, Uramat és Uratokat!“ Itt látni való, ezafolat szól a Krisztust és Máriát istenítő keresztyének ellen; a Kr.-nak alárendelt személyisége az Istenéhez képest erősen hangsúlyoztatik. E szavak: „nem szóltam én nekiek, csak azt, mit te reám bízál“ (= má kultu lahum 'illá má 'amartani), majd ugy hangzanak, mint Ján. 17, 4-ben ezek: τὸ ἔργον ἐπέλεσιόθη, ἡ δὲ δόξα καὶ μὴ, ἵνα ποιήσω. Világos különben, hogy az 5-ik szúra 76-ik versében a Szentháromság ellen beszélteti a Korán a Krisztust, így: „bizony hitetlenek azok, kik így szólnak: valóban Isten ő, a Messiás, Mária fia; holott e Messiás mondja: oh Izrael fiai! tiszteljétek Alláht, Uramat és Uratokat; valóban azt, ki Alláhn kívül mást imád, eltiltja Alláh a paradicsomtól, a kárhozzat tüzeben lészen lakhelye; az istenteleneknek segítőjök nem lesz. — Bizony hitetlenek azok, kik ezt mondják: valóban Alláh harmadika a háromnak, holott nincs, csak egyetlen egy Isten; . . . a Messiás, Mária fia, csak egy küldött; . . . és anyja egy igazi nő, mindketten étellel éltek.“

Jónak láttam a közelebb említett szúra 77, 79 versei-

ből e végső sorokat folytatólagosan itt idézni, melyekben a Szentháromság nyíltan elvettetik. Hogy a Krisztus csak azért nem lehet Isten, mert épen úgy evett mint más ember, ez épen oly profán, drasztikus és Mohammedet jellemző érv, mint az, melyet már fentebb láttunk s melyszerint Istennek Fia azért nem lehet, mert felesége nincs!

A Korán a Krisztus büntelenségéről hallgat egészen. De ha a Jézus csak küldött, csak szolga volt, bár Isten szeretetének kiváló tárgya, akkor ő nála büntelenségről alig lehet szó.

A kik ez állítás ellenkezőjét akarják bebizonyítani, azok hivatkoznak a 3-dik szúra 31-dik versének e szavaira: „Szólt Imrán neje . . . én elneveztem szülöttem Máriának és mind őt, mind pedig utódait a te oltalmadba ajánlom a megkövezett sátn ellenében;“ de helytelenül, mert a) itt nem az mondatik, hogy csak Mária fiát, tehát a Jézust szenteli Imrán neje Alláhnak a sátn ellenében, hanem Máriát és az ő egész családját, ivadékait (zurrijjatun = gyermekek, ivadék stb.), erre tekintettel aztán azt kellene következetesen állítani, hogy Máriának minden utódai büntelenek voltak, b) még az Istennek történt szenteltetésnek távolról sem következménye a büntelenség. Ez utóbbi állítás igazságát érzik a Korán azon fordítói is, kik szerint az iszlám szent könyvében a Kr. egy tüntetetik fel, mint „minden vétek nélkül való Szent“; épen ezért a 3-dik szúra 31-ik versének végzavait (az eredeti szöveg ellenére) megpótolják így: „oltalmad alá adom őtet és az ő magzatját (?), védelmezd őtet a sátntól, hogy a hűn által meg ne fertőztetessen.“ (V. ö. „Al-Korán“, Marakezius-Reinekezius után magyarosították: Buzitai Szelemayer Imre és Gedeon György. Kassa, 1831., pg. 61, 63 és 124.) Az ily eljárás önkényes, nem tudományos. Hiszen a 19-ik szúra, 19-ik versében is csak azt olvassuk, hogy a Mária fia csak kegyes (= zakijjun) fia lesz! De azt is be kell vallanunk, hogy a Koránból a Jézus büntös voltát sem lehet megmutatni; érdekes, hogy Mohammed büntéről van szó az iszlám szent könyvében, (p. o. szúra 48, v. 1.) a Jézuséiról pedig nincs.

Itt kell szólanunk a Jézus tanítványairól is. Idevonatkozólag meg kell tekintenünk a következő helyeket: szúra 3, v. 45—46: „És midőn tapasztalta Jézus az ő (t. i. a zsidóknak) hitetlenségüket, szólt: ki léssen nékem segítőm Alláh érdekében? Mi leszünk Alláh segítői, felelének az apostolok (= alhavarijjuna), mi hiszünk Alláhban s tégy róla biznyságot, hogy mi hívők (= muszlimuna, = moszlemek) vagyunk. Urunk! mi hittünk abban, mit te kijelentél s engedelmeskedtünk a küldöttnek; írj hát be bennünket a tanubiznyságot tevők közé.“ — Szúra 5, v. 111: „Midőn az apostoloknak kijelentém, hogy higgyenek én bennem és küldöttemben, ők így szólanak: mi hiszünk, de te tégy róla biznyságot, hogy mi hívők vagyunk.“ — Szúra 61, 14 v.: „Oh ti kik hisztek! legyetek Alláh segítői! miként Jézus, Mária fia szólt a tanítványokhoz: Ki lesz segítőm Alláh érdekében? Mi leszünk Alláh segítői, felelének a tanítványok.“

Ezek szerint röviden és felületesen szól Mohammed az Ur tanítványairól is. Szerinte ezeket a Jézus akkor válasz-

tá, midőn látta, hogy azok, kikhez ő küldve van, t. i. a zsidók, vele szemben makacs hitetlenséget tanusítanak. A tanítványok a Jézus segítői, de Isten érdekében, tehát az Isten által adott, kijelentett vallás terjedésének munkálásában, mint a kik különben is hisznek ama kijelentésben. Gerock azt állítja (Beidhavi stb. után), hogy Mohammed tudta, hogy a Jézus tanítványai tizenketten valának, mert erre tekintettel választott ő is 12 férfit, kik nekie az iszlám terjesztésében segítségére legyenek.

e) A Jézusnak halála (?), Istenhez vitetése, ítéletkor leendő eljövetele. Idetartoznak a Korán következő helyei: Szúra 3, v. 47—48: „és ők (t. i. a zsidók) eselt gondoltak, de Alláh is eselt gondolt, mert Alláh a legjobb cselgondoló. Így szólt Alláh: óh Jézus! ime én magamhoz veszek és magamhoz felemellek és megtisztítlak (= megszabadítlak) azoktól, kik nem hisznek és helyezni fogom azokat, kik neked engedelmeskedtek mind a feltámadás napjáig azok fölé, kik hitetlenek voltak. Akkor megtértek hozzám s én itélek köztetek azt illetőleg, a mire nézve egyet nem értettetek.“ Szúra 4, v. 156: „És ez az ő (t. i. a zsidók) beszédök: bizony, mi megöltük a Messiást, a Jézust, Mária fiát, Alláh követét. Holott nem ölték meg, sem keresztre nem feszítették, hanem azt (ölték meg, t. i.) ki hasonló volt előttök, a Jézushoz . . . valóban nem ölték ezt ők meg, sőt inkább Alláh magához emelte fel őt, hiszen Alláh mindenható, bölcs.“

Ez előadásokból könnyű volna ítéletet mondani, mert ezekből világosan megértjük, hogy a Jézust a zsidók nem ölték meg, hanem egy más valakit, ki ő hozzá hasonló volt: így intézkedvén Alláh, ki a cselgondoló zsidók eszén jár. Itt egy szó sincs tehát arról, hogy a J. Kr. meghalt volna; őt Alláh magához ragadta fel, (magamhoz veszek = mutavaffika; vafá V. = acceptit, recepitve anquem ad se Deus. a teremmeliek = raiuka. rafa'a = in altum sustulit.) De az a baj, hogy más kifejezésekkel is találkozunk a Koránban. A 19-ik szúra 34-ik versében p. o. a Jézus saját halála napjáról tesz említést („jauma 'amútu = a nap, melyen meghalok“ (v. ö. a 19-ik szúra 34-ik versében e kifejezéssel: „midőn ismét életre költetem.“) E kétféle felfogást megkísérli összeegyeztetni Gerock; ugyanis azt állítja, hogy a Korán nézete az, hogy a Jézus, miután az igazságtalan kivégeztetéstől szerencsésen megszabadult, természetes halállal csakugyan meghalt, s csak ily módon lett halála után emeltetett fel az Istenhez. Ismét egy szellemdús konjektura Gerocktól! Én e mellett is azt állítom azonban, hogy a Koránnak Krisztus halálára vonatkozó előadását legjobb azon homályos, ingadozó állítások közé soroznunk, melyek elég nagy számmal találhatók az iszlám szent könyvének lapjain.

Egész bizonyossággal tehát csak annyit állíthatunk, hogy a Korán szerint a Jézust Isten magához vette fel e földről, hol aztán a boldog paradicsom örömeit jutalomképpen élvezi.

Dicsőfi József.

(Vége köv.)

Kassay Sámuel. †

Kassay Sámuel a debreczeni jogakadémia egyik rendes tanára, folyó hó 4-én estve Nagy-Váradon elhunyt 42 éves korában. A derék tanárnak temetéséről egyik szemtanú következő leírást küldött lapunkhoz: Kun Béla nagyváradi lelkész ur igen czélszerű és a kegyeletnek megfelelő intézkedéseket tett jogtanárunk tisztességes eltemetésére nézve a távirat útján f. t. püspök urtól vett tudósítás irányása folytán. Debreczenből megjelent a temetésen a rokonság részéről az elhunytnak sógora Budaházi Albert, a kollégium részéről Balogh Ferencz mint h. igazgató tanár és Dr. Kovács Sándor jogtanár. A kollégium képviselői a temetés reggelén, csötörtökön reggel, aug. 6-án, az illető helyeken megjelentek s a temetés minden módozata végleg megállapított; Bihar megye díszes kinézésű s jó rendezésű kórházában a gondnok urat felkeresték, kifejezván a gondoskodás és intézkedés tényeiért köszönetüket; a majd a n.-várad jogakadémia igazgatóját Dr. Bozói Alajos urat látogatták meg, a ki a jogakadémia részvéte kifejezése jeleül a jogakadémia épületére gyászlobogót függesztetett ki s a debreczeni tanárkarhoz részvét iratot intézett.

A temetés pontban d. u. 5 órakor vette kezdetét, a kórház fa-árnyazott tágas udvarán volt ravatalon elhelyezve az egyszerű sima fekete érczkoporsó, rajta a rokonság sirkoszoruja; a tanárkar zöldbaber koszoruja szinte élő virágból, a fekete széles szalagon ezüst nyomású felirattal „Szeretett kartársunknak a debreczeni főiskola tanárai“; a joghallgatók igen szép nagy koszoruja, fehér selyem szalagján arany nyomással volt kifejezve a tanítványi érzelem a tanár iránt; végre Takács Ferencz ügyvéd és neje koszoruja a barátság nevében.

Szep számu közönség jelent meg, különösen megnagyott mindenkit s a legdiszesebbé emelte a temetést a bihari ref. egyházmegye testületileg megjelenése.

A lelkipásztor urak nt. Szabó Károly esperes urral élőkön, teljes lelkészi öltözetben, több mint 12-en léptek a ravatal felső részén elhelyezett asztal mellé; az egyházmegyei gondnok nagys. Ritoók Zsigmond ur, több egyházmegyei világi tanácsbírákkal; a helybeli ref. egyház lelkészei és presbyterei; a jogakadémia igazgatója s itthon levő tanárai; a debreczeni kollégium képviselői; a helyi ügyvédi karból a haldokló tanár iránt sok figyelmet tanusító Nemes Ferencz s társai, vették körül a koporsót. Az egyházmegye épen ez nap végezte be üléseit s a véletlen ezen találkozása tette főképp lehetővé, hogy az egyház kegyeletesen mintegy vég sugarát vethesse az egyház főtanintézetének szolgálatában állott tanárra. Várad környéki közeli és távolabb lelkészek, az esperes, Ember Pál, Oláh József, Biró János stb. személyesen is kifejezték a részvétet a kollégium vesztesége felett. Dombi Lajos helybeli lelkész ur tartotta a megható halotti imát; a palástos lelkészi kar vitte karján a koporsót a gyászszekérig, aztán indult a gyászmenet a temetőbe, a temető ajtajánál ismét tanárok és lelkészek fogták fel a koporsót és szállták a nyílt sírhoz. A sírnál, a közvárosnak eleget teendő Balogh Ferencz tanár következő rövid beszédet tartotta:

„A debreczeni tanárkar nevében bucsut veszünk tisztársunktól. A természetet kormányzó ellentétesség törvényének sulyát érezte a mi kartársunk. Férfi kora délpontján, 42 éves volt, vereték le, mikor, mint felszerelt vitorlás hajó, mehetett volna a partok felé, nem érte el. A tavasz alkotó lehellete ránezve az enyészet elsodró téli szelvévé változott. Higgadt volt mint egy stoikus, nyugodt mint alpesi tető, míg fel nem csapott benne a betegség láza, mint láng hullám, többé nem lelte nyugalmát, nem honát, futott szülő földéről, — s itt e város kebelében regyott le, hogy végleg megnyugodjék s lón hideggé teteme mint a jég. Az ő családjának is, mint némely virágbokornak, sorsa a kora enyészet lón. Hü nejeének eltemetésekor kitörő zokogás, mit hallván soha nem feledek el, látneki előképe volt, bus melodiában, a gyászos jövőnek. Elvesztvén véd anygát, nejét, azóta gyorsan hanyatlott ereje, erélye, szelleme. A férfit az élet nemes küzdelmében, a szeretet legerősebb két karja tartja fen: a hitvesi és gyermeki szeretet; az egyik fentartó kart elvesztvén, a másikat is részben, sorsa el lett döntve s ime itt a gyászos vég.

Fájhatott az elhunytának, hogy nem kiskoru fia arczáról szálló fényvonás látásával zárulhatott be szeme végálmra. Fájhatott, hogy nem a szülőföld hantjai alatt nyugodhatik, gondozva baráti, tisztársi és tanítványi kegyelet által. Nyugodjál meg szent Basil gondolatán, ki az őt számüzni akaró császári fenyegetésre mondá: „a föld mindenütt Istené s mi az övéi,“ téged itt is a hazai édes föld drága hantjai takarnak.

Leülit a por alak, fen van a fensőbb rész. Korunk a multnak s a jelennek tudományát tanulmányozza kiváló szorgalommal; behatol a történetelőző korba, nyomozva a jelenből az élet feladatok megfajtására szolgáló kulcstanokat, melyek voltak a mi tisztársunk tantárgyai is; de van hiánya is korunknak: mellőzi a jövő titkos tanát, ezt ellenkezőleg tette az ifju kereszttyenség a klasszikus világ szétbomlása korszakában, meg az a vég sírtáblája állt, volt, vixit, fuit, felirat író s jövő hiányát, az uj hit emberei sir felirata. e i, a szent remény és örök jövő valóságát erősítette. E hitben hunyt el a mi kartársunk, meghagyván őt meglátogató egyik tisztársának, „ajánlanók temetésekor az ő lelkét az Isten örök irgalmába és kegyelmébe.“ Tettük s teszszük ezt.

A debreczeni tanári kar századok óta füződő fénykoszorujában kialudt lámpa levél te, elköltözött tisztárs!

Ilyenné válunk mindnyájan. Vedd tőlünk utolsó búcsunkat: nyugalmat kívánunk hamvaiddnak, míg azok a hitfejedelmének szavára uj életre kelnek; lelked pedig folytassa a lelkek országában munka-életét azon mezőn, melyről a nagy egyházatya Origenes mondá: „e földön kezdett ismeretképet ott végezzük be.“ Eltűnt barátunk legyen Isten veled!

A beszéd után a várad ref. temető sárga rögei elzárták a koporsót s a rá tett koszorukat a szem elől, lelkészek és tanárok, egy tekintetet vetve Nagy István várad lelkész fényöbökrozott sirjára, bús érzelmekkel eltelve csendben oszlottak szét. Kun Béla lelkész ur buzgóságának köszönhetjük, hogy az idegen földön elhunyt nem idegen módon eljárás, hanem hő kegyelet és gondozás tárgyává lón.

(a + o.)

Dobos János életrajza, autobiográfia.

(Vége.)

Jött a forradalom, a véres, a dicső szabadságharc, ez a forró hidegláz, ez az öntudatos öntudat nélküli hallucináció. Az erőtelen, a gyöngéd nő velem, értem küzdött, míg kimerülten rogyott a halál karjaiba, én temettem el, én tettem a földbe, ő meghalt, én élve maradtam, még a kínok pohara nem telt meg.

Nem maradhattam a helyen, hol mindent vesztettem, 1852 tavaszán Tótfaluba*) menekültem, hogy ne lássam közelről a pusztulást, mely fenyegetett mindent, a miért élni szerettem. De a szerencsétlenség sarkamhoz ragadt, még többet is meg kellett érnem.

Második házasságomból származott szép ragyogó szemű leányom a himlőzésben megvilágtalanodott, a két ragyogó szeme kiégett, harmincz éve mult, hogy a szegény anya vezetői világtalan leányát, könnyei folynak azóta szüntelen, hasztalan keresve a setétben kialudt világot.

Tótfaluból két év múlva érkeztem Czeglédre. 1854 óta itt vagyok, és ha számolni akarok arról, hogy mit csináltam, mit műiasztottam harmincz év leforgása alatt, a mulasztások száma haladja a végzetek számát.

„Haszontalan szolga vagyok.“

Egy számadással mégis tartozom magának és néhány barátimnak. Hatvan éves koromban hozzáfogtam egy nagy és nehéz munkához, egy tősgyökeres magyar észjárású filozófiához Van — Nincs filozófiája címmel, a Van és Nincs két pólusra raktam minden tölem elérhető dolgot. A Nincs pólushoz raktam minden ámitást, hazugságot és életbolondságot, a mit ember esze kigondolt, a Van pólushoz vive mindent, a mi megmaradhatott; a két sark közé függesztettem a mérleget, de hajam szálai borzadoztak, mikor lenéztem a Nincs nagy sörpogójába, mely hisz kézen cinyogó mindent! A keblemhez szorított Isten és Jézusba vetett hitel, alig maradhattam meg mint egy porszem a Van serpenyője oldalához tapadva; míg a halál majd törő rongyával érkezik és letöröl, leráz a Nincs, a semmibe.

És én megborzadva az egész nagy munkát beledobtam a Nincs, a semmi torkába.

Kell-e erről is számolnom? Kell-e számolnom a munkákról, melyeket ime fiam a világnak bocsát nevem alatt? Számolok igenis nagyon röviden, mely ennyiből áll és minden bírálatot feleslegessé tesz „Engem azokban a dolgozatokban ne keressetek, mert én azokban nem vagyok, és mégis bennök vagyok mindenütt és mindegyikben“

Harmincz munkaév ritka embernek adatott, én megnyertem ötven éves korom után még ezt a harminczat is. Sokhoz hozzáfogtam, de sokkal többet nem végeztem, nem végezhettem, forradalmi dolgozataimnak nagy részét meg kellett semmisítenem, predikációimnak csak egy része van meg, halotti-beszédeimnek legnagyobb része el volt mondva, de irva nem. Egyháztörténelmünkre szedett, gyűjtött igen sok jegyzeteim rendezetlenek, valamint még rendezetlen ezen a nagy téren minden.

Itt áll a nyolczvankét esztendő s öreg ember, itt áll

*) Tótfalu a pesti egyházmegyében Sz.-Endre szigetén.

megtörve, megrögyve a folytonos harc és küzdés alatt, melyet harcolt önmagával, erőtlenségeivel, hibáival, bűneivel; de harcolt az emberekkel is, kik megtámadták, megrabolták legfőkébb házi kincseit, az öreg embert háza küszöbén kiburcolták a Golgotára, és sirva szállítják a koporsóba. Harcolni akartam sokszor tulajdon véremmel, a hialálnak testvérei, harcolni akartam az olthatlan uralkodó szenvedéllyel, mely mint az Etna folytonosan kigyuladt a hosszas csend és béke után annál pihentebb erővel. Harcoltam én is életre-halálra, de legtöbbször ott hagyott a győzelmes szenvedély az atfélen vérben-fagyban, mint a rablók a Jerikói utast. Ki tölt sebeimbe bort és olajat!?

Itt állok 82 éves koromban házam népe között, az ég felé nyujtva száraz ágaimat, fiam, unokáim, leányim körül, az áldott nő, második nőm Vitéz Csokoray Susanna fedezete alatt, ki gyermekeimet gondosan nevelte, és most a tehetlen öreg embernek őrző vigasztaló anyyala.

Itt állok hajlott, komor hidaon nagy örökkévalóság, útlevelem itt van, visszaadom feibontatlan: én nem tudom mi a boldogság.

Uram légy irgalmas, légy kegyelmes a gyarló embernek!

Czegléd, 1885. június havában.

Dobos János.

A n.-szalontai egyházmegye közgyűlése.

Tisza Kálmán miniszterelnök mint egyházmegyei gondnok s Szél Kálmán esperes elnöklete alatt július hó 26-án tartotta meg a n.-szalontai egyházmegye ez évi második közgyűlését. A gyűlést Szél Kálmán esperes buzgó imával nyitotta meg, mely után meleg szavakban üdvözölte egyházmegyei gondnok urat egyházmegyei gondnokának 30-dik évfordulója alkalmából. Beszéde körülbelől így hangzott:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés! Midőn egyházmegyénknak, az egyházi törvény értelmében e mai napra összehívott gyűlését megnyitni szerencsém van: üdvözölöm nagyméltóságodat, egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnokát, ki miniszterelnöki magas állásában, annyi és oly fontos elfoglaltatása közepett is, az egyházi és iskolai ügyek iránt bensőleg érdeklődve, becses megjelenésével szerencsételte egyházmegyei gyűlésünket, hogy bölcs tanácsával vezesse azt. — Lelkem mélyéből üdvözölöm nagyméltóságodat e jelen alkalommal, egyházmegyei gondnokságának 30-dik évfordulóján. — 30 esztendő nagy idő bárkinnek életében s van joga a megemlékezésre, főként ha ez a közügy szolgálatában tölt el; — mennyivel több jogunk van nekünk a megemlékezésre itt, midőn nagyméltóságod 30 évre terjedő egyházmegyei gondnokságában nemcsak e szerény egyházmegye javát, anyagi és szellemi előhaladását munkálta buzgó odaadással és benső érdeklődéssel; hanem — mint Klió följegyezte — az egész magyar protestáns egyház igazának, megsemmisítéssel fenyegetett törvényes szabadságának volt bátor védője akkor, midőn ez a bátor védelem veszélylyel járt; — és most az egész magyar protestáns egyház jogának buzgó kitartással fejlesztője. — Midőn erről ma, nagyméltóságod egyházmegyei gondnokságának 30-dik

évfordulóján hálás kegyelettel emlékezünk: fogadja kegyelmes uram egyházmegyénk nevében is kifejezett legbensőbb üdvözlőmet és azon buzgó kérésemet, hogy a gondviselés kegyelme, nagyméltóságod közhasznú életét egyházmegyénk, magyar protestáns egyházunk, hazánk, nemzetünk javára, böldegítésére soká, igen soká tartsa meg!! stb.

Ő nagyméltósága — a hosszantartó éljenzés lecsilapultával — e szavakra röviden ennyit válaszolt: „Szabad legyen rövid szavakban és egyszerűen megköszönni a hozám intézett szívélyes szavakat és kifejezni azt, hogy én a nagyszalontai egyházmegyét, melynek egyházai benyulnak más felekezetek és fajok közé, más egyházmegyék felett valónak tartom, mert hivatása ezen felekezetek és fajok között a magyar nemzetiségnek fentartása, terjesztése. Épen ezért, a mit tehetek még életem hátralevő részében ez egyházmegye javára, a legnagyobb örömmel fogom tenni!”

Az ismételve felhangzott zajos éljenzés után Sántha István, Dr. Balogh Elek világi, Balogh Ambrus egyházi ujonnan választott tanácsbírák s Borbély László világi aljegyző tették le a hivatalos esküt s mindannyian lelkes szavakban ajánlva fel magokat az egyházmegye szolgálatára, helyeiket a jelen voltak szívélyes éljenei közt foglalták el.

A gyűlés tárgyai között különösen kettő az, a mit — közérdekűek lévén — felemlitendőnek vélek.

Az egyik a nagyszalontai gymnasium ügye. E VI. osztályu, felekezeti jelleg nélküli gymnasiumot, mely az utóbbi időben polgári iskolával is egybe volt kötve, 6 évenként megújított szerződés mellett tartották fenn a nagyszalontai ev. ref. egyház és Nagyszalonta városa. — Szerződő felek most örök időkre szóló érvényességgel kötötték szerződést ez intézetnek, mint tisztán gymnasiumnak fentartására s e szerződést terjesztette a n.-szalontai ev. ref. egyház az egyházmegyei gyűlés elé jóváhagyás végett. — A gyűlés a szerződést jóváhagyta s megerősítés végett az egyházkerület elé terjesztetni rendelte.

A másik nagytiszteletű Szél Kálmán esperes ur indítványa, ki a lelkészek minősítéséről szóló 215—1885. számú egyházkerületi határozat ezen pontját: „A lelkészek, tanárok és tanítók hivatal évei azon időtől számítatnak, melyben a lelkész-képességi utolsó vizsgálat letévése után közszolgálatba léptek“ — így óhajtja szövegeztetni: „A lelkészi pályán a gyakorlat azon időtől számítatik, a melyben a lelkész-képességi első vizsga letévése után a közszolgálat megkezdett.“ A gyűlés ez indítványt magáévá tevén, azt, mint saját indítványát az egyházkerületi gyűlés elé terjeszti elfogadás végett.

Legyen szabad ez indítványt e helyen is a főt. egyházkerületi közgyűlés becses figyelmébe ajánlani, mint a melynek elfogadása által a szolgálati idő számításánál egyöntetűség hozatik be, — másfelől sok kesergésnek vétetik eleje. Ugyanis az egyházkerület fentebb idézett határozatában nem lévén külön kitéve a lelkészek, tanárok, tanítók mellett a „segédlelkészek“ is e miatt a szolgálati idő számításánál az egyes egyházmegyék egymástól eltérőleg járnak el; némelyek az első, mások a második vizsgától

számítván a káplánok szolgálati idejét. Nem tehető fel, hogy az egyházkerület az utóbbi számítás tartaná helyesnek a segédlelkészekre vonatkozólag; mert hiszen maga megkívánja a második lelkész-képességi vizsgára menő atyafiaktól, hogy egy évi gyakorlatot mutassanak fel s ha mégis a pályázatoknál ezt az évet beszámítani nem engedi: önmagával jön ellenkezésbe. Maga az indítványt tevő esperes ur is kijelentette, hogy indítványát nem tartja szükségesnek indokolni sem, mert azzal a közóhajnak adott kifejezést.

A gyűlés, — feleletet adva az egyházkerület által ideutalt kérdésekre (vasárnap megszentelése, misszióügy stb.) s elintézve több folyó ügyet, egy órakor ért véget; a mikor a gyűlés tagjai egyházmegyei gondnok önmagyméltóságával élükön a „Koroná“-ban gyűltek össze közebédre, hol természetesen, nem hiányoztak a jókedvű dikciók sem.

Szalontai.

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztőtársak:
Csiky Lajos, Géresi Kálmán.

H I R D E T É S.

Pályázat

az uj-létai ev. ref. egyház vegyes iskolájának tanítói állomására.

Évi jövedelem, tisztességes lakás és 390 forint.

A jövedelem áll földből, terményből, készpénz és tandíjából. Tanköteles gyermekek száma 110.

Az ezen állomást elnyerni akaró csak ev. ref. vallásu, oklevéllel ellátott férfi tanító lehet. A növendékek vezetésén kívül köteles az isteni tiszteleteken és temetéseknél énekelni, ugyszintén a canonica órákon délután, nemkülönben a 3 nagy ünnep délutánjain predikálni. Pályázati határidő folyó évi szept. hó 1-ső napja; a mikorra a pályázni szándékozók tanítói oklevelöket és erkölcsi magukviseletét és eddigi hivatalos működésöket igazoló bizonyítványaikat, alulirt iskolaszéki elnökhöz kéretnek beküldeni.

Uj-Léta, Bihar megye u. p. Vámospércs.

Lénárt Péter,
ref. lelkész.